

Jääski-seura ry
Vuoden 2026 teemana on
Jääsken murre

**Hyvi usjastha vanhat
sannoot jot entine
aikaha se vast hyvää
aikaa olj, ko kaik olj nii
huokijaa. Rahhaa ei
tarvint olla ko jokkuu
markka, ni sai ostaa
kaupunist
hevojskuorma tavaraa.**

PAGIZE, PAJATA DA KIRJUTA KARJALAKSI

**Karjalan kieli ja murteet ovat Karjalan Liiton
vuoden 2026 teema**

PAGIZE, PAJATA DA KIRJUTA KARJALAKSI

Tiesitkö tämän karjalan kielestä?

- Karjalan kieli on uhanalainen. Suomessa kieltä puhuu päivittäin noin 5 000 ihmistä ja kieltä hyvin taitavia on noin 11 000.
- Karjala on usein virheellisesti sekoitettu suomen kielen itäisiin murteisiin ja etenkin niin kutsuttuihin karjalaismurteisiin. Kieli kuitenkin eroaa suomesta niin sanaston, äänteiden kuin kieliopinkin osalta.
- Karjalan kieli jakautuu vienankarjalaan ja livvinkarjalaan
- Suomessa puhuttava karjalan kieli on sisällytetty Euroopan neuvoston alueellisia tai vähemmistöjä koskevaan peruskirjaan vuonna 2009.
- Karjalankielisiä uutiskatsauksia voi kuunnella Yle Areenasta viikoittain.
- Kotus (Kotimaisten kielten keskus) ylläpitää verkkosanakirjaa.

Lähde: Karjalan Liitto

Karjalan kieli ja karjalaiset murteet -teema

- Kolmivuotiskauden 2023-2026 teemana Karjalaisuus keskeisyytemme.
- Vuoden 2025 teemana elävä aineeton karjalainen kulttuuriperintö, siihen sisältyy myös murteet ja karjalan kieli.
- Karjalan Liitossa toimivat murteiden ja kielen valiokunnat.
- Vuonna 2025 on järjestetty Kielet ja murteet Karjalassa juhlaseminaari ja Karjalan kielen elvytyshanke tutuksi -seminaari.

Vuonna 2026 syvennetään teemaa:

- Tavoitteena on olla mukana vaikuttamassa karjalan kielen aseman parantamiseen ja pitää yllä murteita ja vahvistaa niitä osana identiteettiä.
- Karjalaisen kulttuuriperinnön säilyttäminen ja taltiointi.

Lähde: Karjalan Liitto

Kuva: Anne Kalliola

- Karjalan kielen elvytysprogramma julkaistiin toukokuussa 2025.
Sisältää 23 konkreettista toimenpide-esitystä kielen elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Ohjelman ovat laatineet opetus- ja kulttuuriministeriön nimittämä ja Kotimaisten kielten keskuksen koordinoima asiantuntijatyöryhmä sekä Itä-Suomen yliopiston karjalan kielen elvytyshanke. <https://kotus.fi/karjalan-kielen-elvytysohjelma-on-julkaistu/>

”Vartiomies.
Hää onki sellane herra
jolle ei piä rähistä”

Antti Rokka on eittämättä
tunnetuin Karjalan
murteen mainosmies

[nimen anto](#)

[vartiomies](#)

Mistä murteista ja kielestä on kyse?

Lyhyt kertaus

Suomen kielen kaakkoismurteet: Etelä-Karjala ja Kannas, Laatokan pohjoispuoli.

Itäiset savolaismurteet: Pohjois-Karjalan murre, myös alaryhmiä.

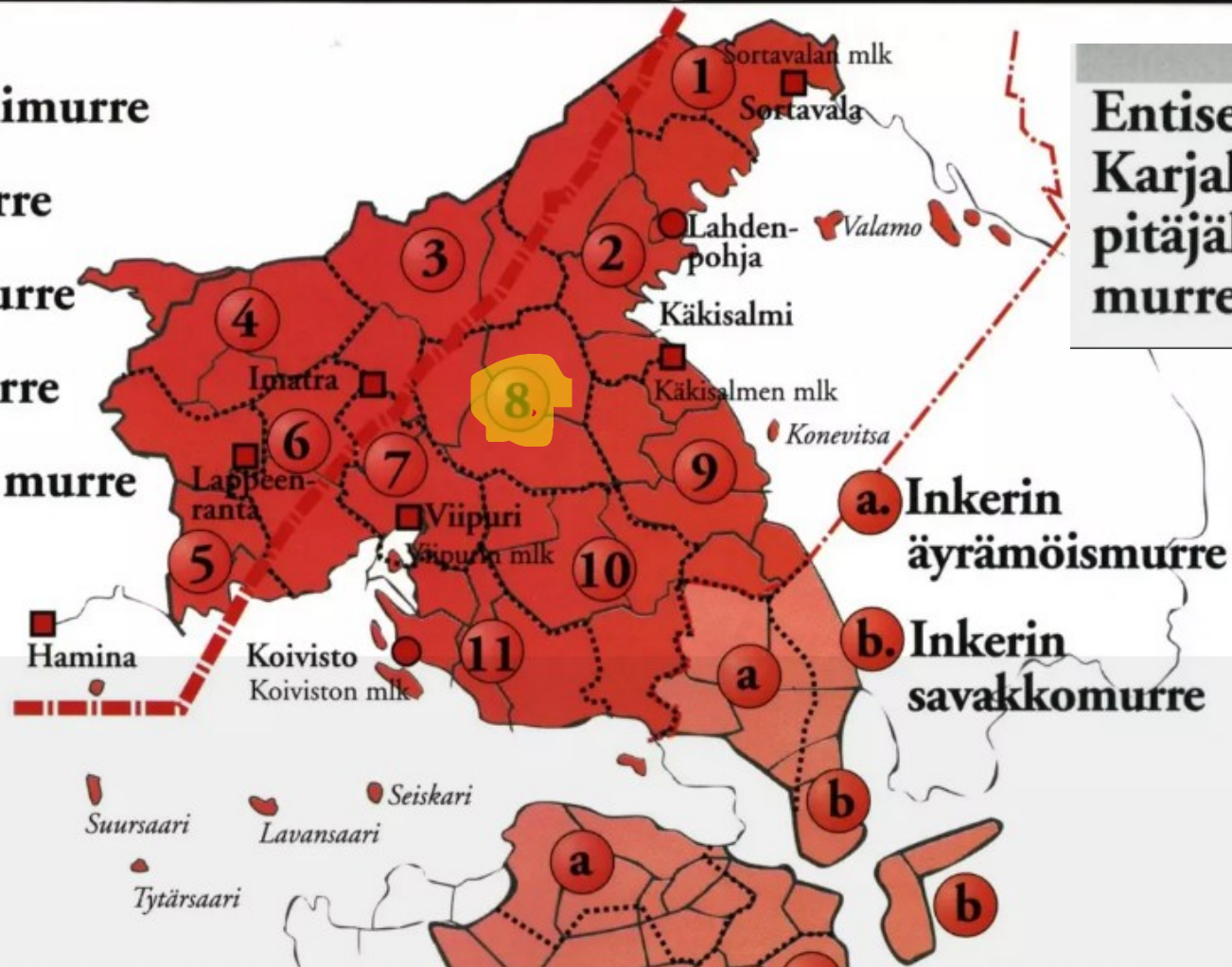
Karjalan kieli koostuu karjalan kielen murteista; varsinaiskarjala ja livvinkarjala

Lähde: Karjalan Liitto

Kaakkoismurteet alaryhmineen

1. Sortavalan seudun välimurre
2. Luoteis-Laatokan murre
3. Kaakkois-Saimaan murre
4. Lemin seudun välimurre
5. Virolahden-Luumäen murre
6. Lapveden murre
7. Suomenveden murre
8. Ylä-Vuoksen murre
9. Ala-Vuoksen murre
10. Äyräpään murre

Entisessä Etelä-Karjalassa melkein joka pitäjällä oli oma murre.

Lähde: Karjalan Liitto

Kaakkoismurteet ovat kieleemme hajanaisin murteisto. Kaakkoismurteita puhutaan yhä Etelä-Karjalassa.

Sillo olj nii kovat pakkajset, jotta

Monelle siirtokarjalaiselle kotiseudun murre on osa identiteettiä.

[Antsku](#)

Hantuuki, hinkki, kapusta, komuutti, halkokuuri,
namunen, nästyyki, otra

Jääsken murretta koottuna:

Toivo Lyyra: Tiijät sie mitä?

Väinö Ovaska: Muistat sie viel Jääske murteen?

Jääskeläinen-lehdissä paljon murretekstejä

SKS ja Jääski-seuran nauhoitteet

Onko sinulla tallessa murteella kirjoitettuja
muistelmia, runoja, tarinoita tai nauhoitteita
Lähetä ne jasen.jaaski@gmail.com tammikuun aikana
Kokoamme Murre-Jääskeläisen 2026

Karjalaisia murre sanoja:

piili = auto

porstupa = eteinen

potaatti = peruna

roppi = lääke

saija = tee

tirskua = aivastaa

tuima = suolaton

värski = tuore

vällee = nopeasti

äkäilee = kiukuttelee

taltriikki = tarjotin

tassi = tee- tai

kahvilautanen

Murresanoja ja -sanontoja Jääskestä

Herkiä jo!

= lopeta jo

Hotu, on siinä talossa hotua

= tilaa

Iletä "emmie ilkiä kyssyy

= ujostuttaa

Mitä se komuaa

= tulee kolistellen, kolistelee

Käetä, nenä käkiää

= on vieraita tulossa = nenää kutittaa
vieraiden tulon merkiksi

Serpa , mitäs serpaa siul on puserossais

= likaa, ruokaa on tippunut

Lennättää, Veli lennättää siskoa

= ajaa takaa

Kukkupäällään, vati on kukkupäällään mustikoita

= kukkurallaan, täynnä

Murreteema Jääski-seurassa 2026

- Teema sopii erittäin hyvin Jääski-seuran toimintaan, onhan yksi toimintamme tarkoituksista ylläpitää Ylä-Vuoksen murretta.
- Teemaa toteutetaan pitkin vuotta eri tavoin.
- Murretekstejä on erittäin paljon mm. Jääskeläinen-lehdissä ja kylä-/koulupiirikirjoissa, sukukirjoissa
- Hallitus selvittää Jääski-seuran 1980-90 tekemiä tallenteita Kansallisarkistosta ja SKS:sta. Nauhoitteita on myös yhdistyksen omassa arkistossa.
- Tallennetut aineistot digitoidaan ja niitä ladataan kuunneltaviksi yhdistyksen Youtube-kanavalle.
- Niitä esitetään myös yhdistyksen tilaisuuksissa, muissa verkkokanavissa sekä julkaisuissa, jäsenposteissa ja verkkosivuilla.
- Jäseniä pyydetään toimittamaan omia nauhoitteitaan ja murteella kirjoitettuja muistelmia, tarinoita ja muita aineistoja yhdistykselle julkaistaviksi.
- Digitointiin anotaan apurahoja.

www.jaaski.fi

Hae Facebookista

Juuret Jäskessä

Ryhmä (Yksityinen) · 1,3 t. jäsentä

- Facebookin oma ryhmä vain Jääski-juurisille
- 1300 jäsentä
- Keskustelua ja kysymyksiä esivanhemmista
- Paljon tietoa Jääskestä
- Pyydä pääsyä ryhmään: vellamo.vehkakoski@gmail.com

